

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

RWS INFORMATIE

Schadevergoeding in de vorm van nadeelcompensatie

Datum 1 januari 2024

Schadevergoeding in de vorm van nadeelcompensatie

Inleiding

Burgers, bedrijven en organisaties kunnen door het optreden van de overheid tijdelijk of blijvend nadeel ondervinden, anders gezegd: schade lijden. Dat kan ook het geval zijn wanneer de overheid handelt binnen de aan haar toegekende taken en bevoegdheden. De overheid handelt dan rechtmatig, dus volledig volgens de regels, maar veroorzaakt toch schade.

Voorbeelden van schade die u kunt lijden door handelen van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat zijn:

Voorbeeld 1:

Er wordt gewerkt aan de aanleg of verbreding van een rijksweg. De weg waaraan uw bedrijf ligt, is daardoor langere tijd afgesloten. Tijdens de afsluiting is uw bedrijf minder goed bereikbaar. Klanten blijven weg en u lijdt als ondernemer inkomensverlies.

Voorbeeld 2:

Rijkswaterstaat werkt aan een brug. De brug is daardoor een tijd lang buiten gebruik. Vrachtverkeer moet omrijden en daardoor meer kilometers maken. Bovendien is de chauffeur langer onderweg. Daardoor heeft u als ondernemer extra kosten.

Voorbeeld 3:

Vlakbij uw woning wordt een weg aangelegd. Voorheen was er een provinciale weg. Door de komst van de rijksweg kan de waarde van uw woning dalen.

Uitgangspunt is dat het nadeel veroorzaakt door rechtmatig overheidshandelen voor eigen rekening blijft. In bepaalde gevallen kan een recht op nadeelcompensatie bestaan. Voor zulke situaties kent titel 4.5 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) een algemene regeling.

Om in aanmerking te komen voor nadeelcompensatie moet aan diverse voorwaarden, opgenomen in titel 4.5 Awb, zijn voldaan. Zo moet het gaan om rechtmatig veroorzaakte schade, die uitstijgt boven het normaal maatschappelijk risico. Ook moet een burger of bedrijf in vergelijking met anderen onevenredig zwaar worden getroffen. Als de schade voorzienbaar was of te wijten is aan de aanvrager zelf, komt die niet voor vergoeding in aanmerking. Ook schade die de aanvrager zelf had kunnen beperken door het nemen van maatregelen of schade waarvan de vergoeding anderszins verzekerd is, komt niet voor vergoeding in aanmerking.

Als de schade wordt geleden door bepaalde activiteiten en besluiten van de minister van Infrastructuur en Waterstaat, die volgen uit de toepassing van de Omgevingswet (hierna: Ow), kent de Ow nog aanvullende regels over het vergoeden van nadeelcompensatie. Deze zijn opgenomen in afdeling 15.1 van de Ow. Voor de aanleg of verbreding van een rijksweg is bijvoorbeeld besluitvorming nodig (een projectbesluit) op grond van de Ow. In die gevallen gelden dus naast de regels uit de Awb ook de regels uit de Ow.

De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft daarnaast nog een beleidsregel vastgesteld: de Beleidsregel nadeelcompensatie Infrastructuur en Waterstaat 2024. De Beleidsregel legt vast welke procedure gevolgd wordt bij het behandelen van

aanvragen voor nadeelcompensatie. Ook geeft de Beleidsregel nadere invulling aan de criteria waaraan getoetst wordt om na te gaan of de schade boven het normaal maatschappelijk risico uitstijgt.

Uitgangspunt is zoals aangegeven dat het nadeel veroorzaakt door rechtmatig overheidshandelen in principe voor uw rekening blijft. Het kan zijn dat de schade zo bijzonder of zo groot is, dat deze het normaal maatschappelijk overstijgt. In dat geval kunt u voor - gedeeltelijke -compensatie van het nadeel in aanmerking komen.

Hieronder staat in het kort beschreven hoe de minister een aanvraag voor nadeelcompensatie behandelt. Daarna wordt een aantal begrippen uitgelegd.

Behandeling aanvraag nadeelcompensatie

De aanvraag

U dient de aanvraag voor schadevergoeding in bij Rijkswaterstaat. U kunt daarbij gebruik maken van een schadeformulier. Dat formulier vindt u op [www.rijkswaterstaat.nl](https://www.rijkswaterstaat.nl/over-ons/contact/schade-en-compensatie/nadeelcompensatie) onder "Over ons/Contact/Schade en compensatie/Nadeelcompensatie". U vult het formulier zo volledig mogelijk in en stuurt alle stukken mee waarnaar in het formulier is gevraagd. In het geval van inkomensschade van een onderneming, wordt bijvoorbeeld gevraagd om de jaarcijfers van het schadejaar en de drie voorafgaande jaren mee te sturen.

Het formulier kan digitaal worden ingediend via de website van Rijkswaterstaat (<https://www.rijkswaterstaat.nl/over-ons/contact/schade-en-compensatie/nadeelcompensatie>). Het formulier kan ook schriftelijk worden ingediend. In dat geval kunt u op het formulier het adres vinden waar het formulier naar toe gestuurd moet worden.

U ontvangt binnen twee weken na ontvangst van de aanvraag een ontvangstbevestiging. Daarbij krijgt u informatie over de manier waarop de minister de aanvraag behandelt. Is de aanvraag niet volledig, dan wordt u gevraagd de nog ontbrekende gegevens of stukken op te sturen. Wanneer u dat op tijd doet, voorkomt u dat de minister uw aanvraag niet in behandeling neemt.

De adviescommissie

De minister kan na de ontvangst van de aanvraag een onafhankelijke adviescommissie benoemen. De minister kan ook een beslissing nemen op de aanvraag zonder inschakeling van een onafhankelijke adviescommissie. In het geval de minister een adviescommissie benoemt, adviseert deze de minister over de op de aanvraag te nemen beslissing. De commissie nodigt u dan uit om uw aanvraag te komen toelichten tijdens een hoorzitting. De commissie stelt vaak nog algemene vragen, zoals over de oorzaak van de schade. Daarom is ook een vertegenwoordiger van Rijkswaterstaat op de hoorzitting aanwezig. Meestal bekijkt de commissie ook de situatie ter plekke. Na afloop van de hoorzitting maakt de commissie een verslag. Daarop kunnen u en de vertegenwoordiger van Rijkswaterstaat reageren. Vervolgens brengt de commissie een conceptadvies uit. Ook daar kunnen u en Rijkswaterstaat op reageren. Daarna stelt de commissie een definitief advies op, waarvan u en Rijkswaterstaat een afschrift ontvangen. Na verzending van het definitieve advies komt er in principe een einde aan het werk van de adviescommissie.

De minister neemt een beslissing

In het geval de minister een adviescommissie heeft ingeschakeld neemt de minister na kennisname van het definitieve advies een besluit op uw aanvraag voor schadevergoeding. U krijgt daarvan schriftelijk bericht. Wordt een bedrag aan schadevergoeding toegekend, dan maakt de minister dat bedrag op uw rekening over.

Bezwaar en (hoger)beroep

Bent u het niet eens met de beslissing op uw aanvraag, dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Bent u het niet eens met de beslissing op uw bezwaarschrift dan kunt u in beroep bij de rechtbank. De minister vermeldt in de beslissing welke rechter bevoegd is. Kunt u zich niet vinden in de beslissing van de rechtbank, dan is er nog hoger beroep mogelijk bij de Raad van State. In sommige gevallen is er direct beroep mogelijk bij de Raad van State. Of dit het geval is, wordt onderaan in de beslissing vermeld.

Beoordeling aanvraag voor nadeelcompensatie

Als de minister dan wel de adviescommissie alle stukken heeft om uw aanvraag te kunnen behandelen, wordt de aanvraag beoordeeld. Hieronder vindt u een korte toelichting op de belangrijkste regels die de minister dan wel de adviescommissie daarbij hanteert.

*Wettelijke regels:**Rechtmatigheid schadeoorzaak*

In veel gevallen is de schadeoorzaak een door de minister genomen besluit, bijvoorbeeld over de aanleg of uitbreiding van een rijksweg. U kunt dan schadevergoeding aanvragen nadat het besluit is genomen. Maar de aanvraag kan pas worden afgehandeld als het schadeveroorzakende besluit onherroepelijk is geworden. Dat kan zijn doordat geen bezwaar is gemaakt of beroep is ingesteld tegen bijvoorbeeld een verkeersbesluit of projectbesluit. Een besluit kan ook onherroepelijk worden doordat de (hoogste) rechter (de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State) heeft geoordeeld dat het besluit rechtmatig is en daarom in stand kan blijven.

Voorzienbaarheid

Van belang is of de schadeoorzaak voor de 'redelijk denkend en handelend koper' wel of niet voorzienbaar was. Is dat wel het geval dan wordt de schade niet vergoed. Zo kan bijvoorbeeld een wegverbreding voorzienbaar worden geacht, vanaf het moment dat de plannen voor die verbreding voor iedereen ter inzage liggen. Koopt u daarna dichtbij die rijksweg een huis, dan kan worden gezegd dat u de nadelige gevolgen van de verbreding heeft geaccepteerd, ook al heeft u de plannen niet ingezien. Ook de ondernemer die daarna vlakbij een bedrijf start, accepteert bepaalde risico's. De schade die hij lijdt doordat het bedrijf tijdens het werken aan de rijksweg minder goed bereikbaar is, wordt dan niet vergoed.

Schadebeperking

Het uitgangspunt is dat u zelf probeert de schade zoveel mogelijk te beperken. De kosten die dat met zich meebrengt, kunnen voor zover deze redelijk zijn voor vergoeding in aanmerking komen.

Voordeelsverrekening

In het geval u naast nadeel ook voordeel heeft, wordt dit voordeel verrekend met het nadeel. Zo kunt u last hebben van de werkzaamheden voor de ondertunneling van een weg. Maar als het werk klaar is, heeft u een veel mooier uitzicht. Het nadeel kan dan mogelijk volledig tegen het voordeel worden weggestreept.

Anderszins verzekerd

U komt op grond van de wettelijke regels niet voor vergoeding in aanmerking, als u al op een andere manier recht heeft op vergoeding. Het kan zijn dat u bijvoorbeeld via verkoop van gronden aan Rijkswaterstaat of onteigening een vergoeding heeft gekregen of dat u verzekerd bent tegen de schade.

Normaal maatschappelijk risico / normaal ondernemersrisico

Vereist is dat de schade buiten het 'normaal maatschappelijk risico' of het 'normaal ondernemersrisico' valt. Met die termen wordt bedoeld op ontwikkelingen, waarmee iedereen (burgers en ondernemers) in Nederland te maken kan krijgen en waarmee iedereen rekening moet/had kunnen houden. Daarbij kunt u weer denken aan een tijdelijke wegafsluiting voor het werk aan een brug, viaduct of snelweg. Bij nadeelcompensatie is het uitgangspunt dat de schade die wordt geacht tot het normaal maatschappelijk risico of het normaal ondernemersrisico te behoren voor rekening van de aanvrager blijft. Alleen als het nadeel dat u lijdt onevenredig groot is in vergelijking tot de schade die anderen ondervinden, kunt u in aanmerking komen voor schadevergoeding. Dit normaal maatschappelijk risico komt in de Omgevingswet en Beleidsregel tot uiting door gebruik van drempels en forfaits.

- Vast forfait voor waardevermindering onroerende zaak

Onder de Ow geldt voor de permanente waardevermindering van een woning of bedrijfspand als normaal maatschappelijk risico een wettelijk forfait van 4%. Dit betekent dat 4% van de waarde van de onroerende zaak onmiddellijk voor het ontstaan van de schade, voor eigen rekening blijft als binnen het normaal maatschappelijk risico vallende schade.

*Regels uit Beleidsregel ten aanzien van normaal maatschappelijk risico:**- Bagatel*

De Beleidsregel hanteert een zogenaamde absolute bagateldrempel van 500 euro voor particulieren. Daarnaast geldt voor bedrijven een minimumforfait van 2% van de jaaromzet dan wel 2% van de kosten op jaarbasis. Dat wil zeggen dat schade beneden deze bagateldrempel/minimumforfait niet voor vergoeding in aanmerking komt.

- Omzet-of kostendrempel bij tijdelijke inkomensschade

Indien het niet om bagatelschade gaat, wordt vervolgens beoordeeld of de schade de ingangsdrempel overstijgt. Als de schade deze drempel overstijgt, kan die deels voor vergoeding in aanmerking komen. Als de schade het gevolg is van een omzetsderving wordt een omzetsdrempel gehanteerd. Als de schade het gevolg is van een kostenstijging, wordt een kostendrempel gehanteerd. Deze omzet- en kostendrempel varieert al naar gelang de hoogte van de brutowinstmarge van een onderneming.

Bij de toepassing van zowel de bagateldrempel, als de ingangsdrempels, wordt gebruik gemaakt van de jaarcijfers en de daarin opgenomen informatie over de

jaarlijkse omzet, kosten en brutowinstmarge van de onderneming. Op het aanvraagformulier kunt u uw jaarcijfers zelf invullen. Aan de hand daarvan kunt u zelf inschatten of het zinvol is om een aanvraag in te dienen.

- Forfait bij tijdelijke inkomensschade

Wordt de ingangsdrempel overschreden, dan wordt vervolgens de exacte schade berekend en aan de hand van een formule een forfait vastgesteld. Dit forfait is een absoluut bedrag dat voor eigen rekening van de aanvrager blijft. Dit bedrag behoort dan tot het normaal maatschappelijk risico oftewel het normale ondernemersrisico.

Deskundigenkosten

Kosten die u maakt door het inschakelen van een deskundige zoals een advocaat of accountant krijgt u lang niet altijd vergoed. Het is in beginsel niet nodig om rechts- en/of deskundigenbijstand in te roepen in de eerste fase van de aanvraag. De minister zal, zo nodig, een onafhankelijke deskundigencommissie inschakelen om uw aanvraag te beoordelen. Indien blijkt dat na de eerste fase het inschakelen van eigen rechts- en/of deskundigenbijstand redelijk is, kunnen de kosten daarvoor voor vergoeding in aanmerking komen (indien ook de gemaakte kosten daarvoor redelijk zijn). De vergoeding van deskundigenkosten kan pas plaatsvinden nadat het schadeveroorzakende besluit onherroepelijk is geworden.

Wettelijke rente

In die gevallen waarin schadevergoeding wordt uitgekeerd, wordt ook wettelijke rente over het bedrag uitbetaald. De rente gaat in op de datum van ontvangst van de aanvraag door de minister. Wanneer de aanvraag is ingediend voordat de schade is ontstaan, kan de rente op een latere datum ingaan.

Voorschot

De Beleidsregel voorziet in de mogelijkheid om in de daarvoor in aanmerking komende gevallen een voorschot te verlenen op de eventueel - na het doorlopen van de in de Beleidsregel beschreven procedure - toe te kennen schadevergoeding. In een dergelijk geval moet dan wel sprake zijn van een redelijke verwachting dat er een recht op schadevergoeding bestaat. Een adviescommissie wordt hiervoor geraadpleegd. Het verlenen van een voorschot betekent geen erkenning van een aanspraak op een schadevergoeding. Vooraf zal dan ook de verplichting van terugbetaling moeten worden aanvaard, mocht blijken dat er geen aanspraak bestaat op een schadevergoeding, bijvoorbeeld omdat de schade tot het normale maatschappelijke risico behoort.

Voor informatie over het indienen van een aanvraag voor nadeelcompensatie kunt u terecht op de website: <https://www.rijkswaterstaat.nl/over-ons/contact/schade-en-compensatie/nadeelcompensatie>. Bij vragen kunt u ook contact opnemen met de medewerkers van de landelijke Informatielijn Rijkswaterstaat: 0800-8002.